

Sørum-Speilet

Nummer 5 – 2012 – 18. årgang

2012 HAR VÆRT ET GODT ÅR for Blaker og Sørum Historielag. Medlemstallet fortsetter å stige, samarbeidet med andre lag og foreninger i og utenfor Sørum er til felles glede og nytte, og Sørum kommune har fortsatt evne og vilje til å satse på at historielagsbevegelsen vil sikre og styrke bygdas samhold.
Lederens spalte - side 2

KONGSVINGERBANEN 150 ÅR

150-årsjubiléet for Kongsvingerbanen har nylig vært behørig feiret i damp og prakt. Banen var den andre jernbanen som kom i drift i landet vårt, og den første statsbanen. Både Hovedbanen og Kongsvingerbanen har i over 150 år satt et betydelig preg på Sørum kommune. Les Asbjørn Langelands artikkel på sidene 4-6.

NOEN HISTORISKE GLIMT FRA KVEVLI-KROKEN

Kvevli ligger sør i Blaker, mellom Mork og Skugstad, og var i gamle dager ei grend med mye liv og virksomhet. Albert Hovind har snakket med mange, og i den andre artikkelen om livet i Kvevli-kroken, kan vi lese om Tertitten og grendas næringsliv. Side 7-10.

SØRUM KOMMUNE 50 ÅR - HVA HAR SKJEDD SIDEN 1980?

Aage V. Kleven har gått gjennom kommunens arkiver fra 1962 og framover, og har laget en grundig oversikt over ordførere, kommunestyre, og de viktigste sakene i deres perioder. I dette nummeret ser vi på kommunestyrene fra 1980 til 1995. Les mer på sidene 13-18.

JUL I ET HÅNDVERKERHJEM FOR 120 ÅR SIDEN

Gunhild Nilsen var født i Frogner i 1884, og var datter av smed Anton Nilsen. Han etablerte smia i Frogner, der grendehuset nå ligger. I 1969 fortalte Gunhild om hvordan julen ble feiret i hennes barndomshjem.
Side 11

ELLERS I DETTE NUMMER:

HISTORIELAGETS KALENDER FOR 2013 - SIDE 3

ROMERISKE JULETRADISJONER - SIDE 11 OG 12

GAMMEL BI-KUNNSSKAP - SIDE 12

**OPPSLAGSTAVLEN: NYTT FRA STYRET,
HVA SKJER, ÅRSMØTE 14.MARS 2013** - SIDE 19

HISTORIELAGETS BOKTILBUD - SIDE 19

LEDERENS SPALTE

Påny går vi et nytt år i møte, med nye utfordringer og opplevelser.

Året 2012 har vært nok et godt år for Blaker og Sørums Historielag. Medlemstallet fortsetter å stige, samarbeidet med andre lag og foreninger i og utenfor Sørums er

til felles glede og nytte, og Sørums kommune har fortsatt evne og vilje til å satse på at historielagsbevegelsen vil sikre og styrke bygdas samhold. For 2012 har vi søkt om kr. 120.000 i kommunal støtte.

Bevilgninger. Fra Sørums kulturbudsjett ble bevilgningen kr. 100.000. Vi er svært takknemlige for det. Midlene er allerede anvendt til kjøp av eiendommen rundt Slora Mølle for kr. 70.000. Dette gjør det mulig å begynne sikringen av utendørs anleggene, i første omgang turbinrøret og damkronen. I år har 20 frivillige ledet av Dag-Einar Hellerud deltatt i de ukentlige dugnadene på Slora Mølle. Arbeidene er kommet godt igang. Det 30 meter lange turbinrøret er demontert og skal bygges opp igjen med nye staver for de som er råtne. Turbinen som har vært til overhaling kommer tilbake til mølla i biter og monteres på mellomgulvet i mølla. Valsestolen er overhaldt og klar til første prøvekjøring. Semidieselmotoren er straks ferdig etter en svært omfattende renovasjon. Nå står det øvrige maskineriet for tur sammen med drivverk og flatremmer. Vi har fortsatt to hektiske år foran oss – men Sørums viktigste teknisk-industrielle kulturminne er i gode hender hos Blaker og Sørums Historielag. Hvem vet, kanskje dukker nissen opp i et av vinduene i romjulen.

Vølneberg gamle skole er like populær som før, med fortsatt vellykket gammeldags skole for bygdas 4.klassinger. Barnehaver har også vært på besøk, og fått oppleve både skolestua og redskapssamlingen – til og med fra Gjerdrum har vi hatt besøk. Drømmen er naturligvis å få et skolehistorisk museum på stedet. Et nybygg for å gi redskapssamlingen bedre rom til formidling, står også på ønskelisten. Vi har midlene, men må vente til ressurser kan frigjøres fra andre aktiviteter. For tiden pågår et omfattende elektronisk registreringsarbeid ledet av Kåre Bøhler. Det gjelder redskaper, bøker og andre gjenstander som vi har fått som gave til Vølneberg siden 1980-tallet. Hver gjenstand nummereres, avbildes og beskrives, på grunnlag av et arkiv ført i pennen av Trygve Sæther.

Asbjørnsen-året går mot sin slutt. Derfor er vi glad for at Asbjørnsen-stien nå er merket fra Børke-gårdene og opp til varden på Hexeberg-fjellet. Stien går opp gjennom ravinene, forbi Bergersens atelier, passerer Sorknes til kraftlinjen og følger traktorveien helt opp til sydenden av myra før den følger koten hele veien rundt og nord til vardepunktet. Stien er merket med 10 informasjonsplakater i Asbjørnsens ånd, der både biologi, botanikk, zoologi, geologi, kunst, historie og eventyr blir ivaretatt. Flere tavler om stien kommer til våren. I vinter er vi mest spent på hvor værbestandige informasjonsplakatene vil være. Vi ser gjerne at medlemmene vandrer hele eller deler av stien nå, og gir tilbakemelding om hvordan den oppleves. Er dette vellykket, kan det danne mal for andre kulturstier.

Prestegården i Sørums. I september gikk Stokstad-Larsen av som sogneprest i Sørums etter mange og gode år for bygda. At det har vært mange lange vintre med avlukkede kolde rom i den store prestegården, er ikke han den første prest som har levet med. Gi han er den siste. Om så var, er historielagets ønske at bygningen stilles til disposisjon for Sørums som kultur- og aktivitetshus, gjerne med Aur prestegård som mønster. Bygda har mistet noen prektige 1700-talls hus de senere årene. Sørums prestegård kan være et plaster på såret. La oss se frem til kirkejubiléet i 2016, og håpe på en morgengave.

Kongsvingerbanens 150-årsjubileum ble feiret i damp og prakt fra Sørumsand, med ærverdige Caroline og Urskog-Hølandsbanens heftige fløyting i ellevill parallellkjøring mot Bingsfoss stasjon etter folkefest på stasjonen med "Setskogen" og Lensemisforeningen.

Ny bygdebokforfatter haster. Bind 5 av Sørums Bygdebok omhandler Frogner fra Gardermobanen og vestover til kommunegrensen. Med dette bindet er det opprinnelige Sørums beskrevet. Blaker står for tur. Historielaget er svært oppmerksom på den høye kvaliteten som er lagt i dette forfatterskapet til nå. Blaker og Sørums Historielag forventer at Blaker-bindene vil holde den samme høye kvalitet, også etter at Jan Erik Horgen går av som bygdebokforfatter i 2014. Sørums kommune bør starte tilsettingsprosessen av en ny bygdebokforfatter umiddelbart. Det er viktig å sikre overføring av kompetanse og kvalitet uten avbrudd i dette bygdebokarbeidet.

Blaker og Sørums har meget historie å formidle. Det skal vi gjøre etter beste evne også i året som kommer.

GODT NYTT ÅR!

Dag Winding-Sørensen, leder

OM SØRUM-SPEILET

Redaksjon:

Lillian Mobæk, redaktør
Telefon 95 22 31 06,
epost lilmobe@online.no

Asbjørn Langeland
Telefon 63 82 00 85,
epost asb-lang@online.no

Dag Winding-Sørensen
Telefon 63 82 73 56,
epost ivwind@online.no

Vera Braathen
Telefon 63 82 86 10,
epost verab@online.no

Sørum-Speilet utgis med 5 nummer pr. år.
Publiseringsplan for 2013:

Nr.	Stoff-frist	Utgis ca.
1	18. januar	Uke 7
2	8. mars	Uke 15
3	16. mai	Uke 25
4	24. august	Uke 39
5	1. november	Uke 49/50

Stoff til bladet:

Bes sendt pr. epost til redaksjonen, evt. pr. post til Blaker og Sørum Historielag, Postboks 72, 1921 SØRUMSAND.

Utforming: Lillian Mobæk

Trykk: Trykksakleverandøren AS

Opplag: 500

BLAKER OG SØRUM HISTORIELAG

Stiftet i 1970 ved sammenslåing av Blaker historielag og Sørum historielag, og tilsluttet Romerike historielag og Landslaget for lokalhistorie.

Som medlem får du hvert år 4 nummer av **SKYTILEN**, medlemsbladet med lokalhistorisk stoff fra hele Romerike, og 5 nummer av **SØRUM-SPEILET**, med artikler fra Sørum. Medlemskontingent for 2012 er kr. 200,- pr. år. Postadresse: Blaker og Sørum Historielag, Postboks 72, 1921 SØRUMSAND. Bankkontonr: 1321.08.05189 Hjemmeside: www.sorum.historielag.no

Vi vil gjerne ha nye medlemmer! Ta kontakt med leder Dag Winding-Sørensen på ivwind@online.no, eller gå inn på 'Kontakt-oss' på vår hjemmeside.

KALENDEREN FOR 2013

Allerede 1. november foreligger Blaker og Sørum Historielags kalender for 2013 fra trykken.

Rykende fersk ligger den i stabler på 25 stykker, klar til å bli hentet av det store rodemannskapet **Kjell Huseby** råder over, for å sikre at alle husstander i Blaker og Sørum får muligheten til å kjøpe den også i år, til seg selv eller som en gave til en kjær bekjent.

Dette er den 29. kalenderen i rekken som Kjell Huseby står ansvarlig for. Han sitter på kjøkkenet blid som en sol, og er mer enn villig til å vise den frem, med historiske bilder fra alle årstider og fra 12 steder i bygda. Her er gård og tettsted, hest og doning, gamle antrekk og flott seletøy, høyvogn, plog og snømåke – detaljene er mange, og det meste er borte fra hverdagslivet om man ikke besøker samlingen historielaget har på Vølneberg.

Har man samlet de tidligere kalenderne, gir billedene over tid et flott tverrsnitt av bygdas liv og levnet. Har du ikke samlet tidligere, så kan du begynne nå. Neste år holder kalenderen 30-årsjubileum.

I år jubilerer Kjell Huseby – han feirer sin 80-årsdag med familie og venner 6. desember. **GRATULERER MED FØDSELDAGEN, KJELL - OG MED EN FLOTT KALENDER!**

Med varme hilsener fra styret v/leder

Kalenderen koster fortsatt kun kr. 50,-. Den kan kjøpes i Blaker Sparebank, og ved dørsalg i hele bygda. Styremedlemmene formidler salg ved forespørsel.

Varme gratulasjoner på fødselsdagen

går også til vår engasjerte, kunnskapsrike, blide og alltid tilstedeværende leder **Dag Ivar Winding-Sørensen**, som fyller 70 år den 17. desember 2012.

HIPP HIPP HURRA FOR 70-ÅRSJUBILANTEN!

Hjertelig hilsen fra alle oss andre i styret og redaksjonen

KONGSVINGERBANEN 150 ÅR

Kongsvingerbanen feiret nylig sitt 150-års jubileum i damp og prakt og folkefest, og gamle Caroline med caréttogget parallellkjørte med Urskog-Hølandsbanen fra Sørumsand til Bingsfoss stasjon. (bildet)

Caroline og Tertitten. Foto: Erik Borgersen

Kongsvingerbanen kom i drift omtrent samtidig med banen Hamar - Elverum, og disse var de første statsbanene våre, for hovedbanen Oslo - Eidsvoll var de første årene en privat jernbane. Både Hovedbanen og Kongsvingerbanen kom til å gå gjennom Sørum, og de har i over 150 år satt et betydelig preg på kommunen.

God forbindelse Oslo – Stockholm viktig

Da Kongsvingerbanen ble anlagt, var Norge i union med Sverige, og et av hovedargumentene for å bygge jernbanen var å få en god forbindelse mellom Oslo og Stockholm. I tillegg var det sterke krefter i bygdene langs Glomma og østafør som hadde tunge argumenter for å få en jernbane som kunne styrke det lokale næringslivet. Det ser imidlertid ikke ut til at man i den daværende Sørum kommune engasjerte seg vesentlig i jernbaneplanene, men i Aurskog som den gangen også omfattet Blaker, var engasjementet for å få jernbane betydelig.

Proposisjonen om å bygge «en Locomotivjernbane fra Lillestrømmen til den svenske Grændse» ble fremmet for Stortinget den 1. juli 1857 sammen med forslag om to andre jernbaner, og vedtak om å bygge jernbanene ble gjort den 3. september samme år. Det kan her være grunn til å se på ordet «lokomotiv-jernbane». Grunnen til at man brukte dette begrepet, var at det under planleggingen hadde vært en diskusjon om man skulle trekke togene med hester eller lokomotiv. I utgangspunktet mente man i departementet at en heste-jernbane var å foretrekke, men fagfolkene holdt på lokomotivjernbane.

Da Hovedbanen Christiania – Eidsvold ble satt i drift i 1854, førte det til ønsker og krav om jernbaner fra mange distrikter, og allerede i 1855 ble det gjort vedtak om at departementet skulle foreta undersøkelser som kunne klarlegge hvordan man kunne få en hensiktsmessig kommunikasjon mellom Kongsvinger og Hovedbanen. Vedtaket ble straks iverksatt, og ingeniørkaptein C. W. Bergh foresto dette arbeidet i egenskap av regjeringens veiasistent.

Vedtaket fra 1855 ble fulgt opp av et nytt vedtak året etter, som gav ingeniørkaptein Bergh i oppdrag å forestå de undersøkelser som var nødvendige for å anlegge jernbane mellom Christiania og svenskegrensen med videre forbindelse til Arvika eller Karlstad. I tillegg skulle det utredes jernbaner mellom Hamar og Elverum, og mellom Trondheim og Støren. Bergh fikk med seg to medhjelpere, sivilingeniør Pihl og ingeniørleutnant Heyerdahl, og disse tre fordelte oppgavene mellom seg. I det nye oppdraget som Bergh fikk fra departementet, var det ikke gitt noen forutsetning om at jernbanen til Sverige skulle gå via Kongsvinger.

Ingeniørkaptein Bergh og hans medhjelpere arbeidet raskt og effektivt, og allerede 21. april 1857 kunne Bergh levere sin utredning om de tre jernbanene. Berghs utredning dannet grunnlaget for proposisjonen til Stortinget som forelå den 1. juli 1857 der hele utredningen er gjengitt.

Mange trasévalg ble vurdert

I utredningen om jernbane til Sverige ble flere alternative traséer vurdert. Et alternativ var å gå fra Lillestrøm til Fetsund, krysse Glomma der og følge østsida av Øyeren til Østfolds grense, videre inn til Hemnes og derfra til svenskegrensa et stykke sør for Ørje. Dette forslaget ble forkastet på grunn av terrenget langs Øyeren. Et annet forslag som ble vurdert og forkastet, var å legge banen rett østover fra Frogner gjennom Sørum for å krysse Glomma ved Blakersund. Dette ville medføre broer og bratte stigninger ved Jeksla og Rømua, og det ønsket man ikke. Ellers vurderte Bergh flere alternativer for jernbane fra Blaker gjennom Hølandsbygdene, men han fant at terrenget på begge sider av svenskegrensa ville bli for vanskelig for disse linjene. Derimot mente han at en linje gjennom Aurskog og Eidskog kunne la seg realisere. Etter å ha redegjort for de alternativene som han fant ubrukelige, sto Bergh igjen med tre mulige traséer:

- 1) Fra Trøgstad stasjon (nå Jessheim) skulle banen gå østover gjennom Ullensaker og Nes over Vorma og videre til Tenstrømmen der en skulle krysse Glomma, og fortsette til Kongsvinger og videre til Magnor der en så fikk forbindelse til Arvika. (Tenstrømmen er navnet på noen stryk i Glomma ca. 2 km sør-vest for Skarnes.)
- 2) Fra Lillestrøm via Fetsund, langs vestsida av Glomma til et stykke ovenfor Bingsfossen der en skulle krysse Glomma like nord for Fossevja. Banen skulle fortsette fra Blaker til Aurskog, Mangensjøen og inn i den sørlige delen av Eidskog for så å følge Skillingmarksdalføret på svensk side.
- 3) Samme trasé som i alternativ 2 mellom Lillestrøm og Blaker, og deretter følge Glomma til Kongsvinger med fortsettelse til Magnor med forbindelse til Arvika.

Caroline i damp og prakt Foto: Erik Borgersen

Disse tre mulige alternativene ble kalkulert og grundig vurdert. Den billigste løsningen ville være fra Trøgstad (Jessheim) via Kongsvinger til Magnor. Linja fra Lillestrøm via Fetsund til Kongsvinger ville bli litt lenger og derfor noe dyrere, men den totale reiselengde ville bli kortere med denne linja enn den fra Trøgstad. Linja Lillestrøm – Fetsund Blaker – Aurskog – Skillingmark ville bli den korteste, men likevel den dyreste da anleggskostnadene pr. kilometer ville bli over 80% høyere på denne linja. Et avgjørende moment for valg av linje var hvilken nytte den ville få for de distriktene den gikk gjennom. Linja om Aurskog – Mangen - Eidskog ville gå tre mil gjennom nesten ubebygde områder på norsk side, og på svensk side var det dessuten liten interesse for en jernbane gjennom Skillingmarksdalen. Det ble derfor argumentene for en linje via Kongsvinger som kom til å veie tyngst, og av disse to alternativene var argumentene for Glommalinjen de sterkeste. Denne

linja ville gi kommuner som Fet og Aurskog (med Blaker) jernbaneforbindelse, og allerede nå ble det pekt på muligheten for å anlegge en sidebane fra Blaker gjennom Høland med forbindelse til Haldenvassdraget.

Bergh skrev at han anbefalte Glommalinjen «fordi den tillige berører Fet og Urskoug samt i betydelig grad letter den fremtidige fuldkomnere forbindelse med det fredrikhaldske kanalanlæg og de østenfor liggende svenske distrikter». Han skrev at det ikke kunne være tvil om «at en saadan forbindelse i sin tid vil findes berettiget», og videre «At en saadan forbindelse mellom kanalen og hovedjernbanen i overrodentlig høi grad ville lettes ved anlægget af Glommenbanen, idet det fra denne kun behøves et par miles sidearm gennem Blakjer og det for største delen meget gunstige terrain i Urskoug og Høland til Bjerkelangen. Lagdes derimot banen fra Trøgstad (Jessheim) til Kongsvingerbanen, kunde forbindelsen til kanalen alene opnaaes ved et anlæg fra Lillestrømmen eller Frogner».

I proposisjonen fulgte departementet Berghs forslag til valg av trasé, og i Stortinget ble linjen om Fetsund langs Glomma til Kongsvinger enstemmig vedtatt. Men hvor i terrenget linja skulle legges, var ikke endelig avgjort med Stortingets vedtak. Nå skulle detaljplanlegging og utstikking av linja ta til, og dette arbeidet ble ledet av sivilingeniør C. A. Pihl som tidligere hadde deltatt i Berghs utredningsteam. Pihl mente at det gunstigste ville være å krysse Glomma ved Fetsund, og deretter følge Glommas østside til Blaker og videre til Kongsvinger. Dette var Bergh svært uenig i.

For å være sikre på å ta riktig beslutning, ble spørsmålet om kryssingssted og trasé mellom Fetsund og Blaker forelagt engelskmannen Robert Stephenson. Han var på dette tidspunktet i Norge i forbindelse med sluttoppgjøret for Hovedbanen som Stephensons far hadde bygget. Robert Stephenson støttet Pihl, og departementet bestemte da at jernbanen skulle krysse Glomma ved Fetsund.

Fetsund stasjon. Foto fra Jernbaneverket

Valget av den såkalte Glommalinjen til Kongsvinger med kryssing av Glomma ved Fetsund fikk stor betydning for utviklingen av Sørumsand og Blaker. I 1892, 30 år etter åpningen av Kongsvingerbanen, ble det anlagt holdeplass på Sørumsand. Hva hadde Sørumsand vært hvis jernbanen hadde blitt lagt på den andre sida av Glomma?

Berghs visjon om en forbindelse fra Blaker til «Det haldenske Kanalanlæg» ble også virkelighet, men det tok lang tid. Først i 1896 ble den første delen av Urskog-Hølandsbanen åpnet for trafikk.

Tertitten på Sørumsand

Sørumsand stasjon. Foto fra Jernbaneverket

Blaker stasjon. Foto fra Jernbaneverket

Kilder:

Stortingsforhandlinger i Aaret 1857 – Propositioner og Meddelelser. S.nr. 74.

Stortingstidende 1857: nr. 380.

Broch, Just, Norges første statsbaner, Cappelen 1935.

Om mennene som planla Kongsvingerbanen

BERGH, CHRISTIAN VILHELM, 1814 – 73.

Bergh ble offiser i Artilleribrigaden i 1837 og i Ingeniørbrigaden fra 1839, der han avanserte til major. I 1852 ble han utnevnt til Indredepartementets assistent i veianliggender, og da stillingen som veidirektør ble opprettet i 1864, ble Bergh Norges første veidirektør.

HEYERDAHL, JOHAN HENRY VAN KERVEL, 1825 – 1903.

Heyerdahl var utdannet fra Den militære Høiskole og ble offiser i Ingeniørbrigaden. Som ung offiser hadde han i to år permisjon fra militæret for å arbeide ved engelske jernbaneanlegg for å skaffe seg praktisk utdanning. Seinere var han engasjert som ingeniør ved det engelske selskap som bygget Hovedbanen, og da Bergh fikk oppdraget med å planlegge Kongsvingerbanen og to andre baner, tok han Heyerdahl med i planleggingsteamet. Etter 1857 virket Heyerdahl som industrileder.

PIHL, CARL ABRAHAM, 1825 – 97.

Pihl ble utdannet ingeniør i Göteborg, og etter utdannelsen reiste han til England der han var i 6 år og arbeidet med planlegging og anlegg av jernbaner. Pihl var seksjonssjef for det engelske firmaet som bygde Hovedbanen. Seinere ble han amtsingeniør i Akershus, og fra 1856 ble han engasjert i Berghs team. Da Stortinget hadde besluttet å bygge tre nye jernbaner i 1857, ble Pihl «ledende ingeniør og chef for de nye jernbaneanleggs hovedkontor». I 1865 ble stillingen som jernbanedirektør opprettet, og Pihl ble Norges første jernbanedirektør.

Asbjørn Langeland

Kongsvinger stasjon Foto fra Wikipedia

Kongsvingerbanen går mellom Lillestrøm og Charlottenberg, og ble åpnet til Kongsvinger 3.10.1862. I 1865 ble den tilknyttet det svenske jernbanenettet ved Charlottenberg over Furumoen. Banen ble elektrifisert i 1951, og hele strekningen fra Lillestrøm til riksgrensen er 121,7 km.

Kilde: Wikipedia

NOEN HISTORISKE GLIMT FRA KVEVLI-KROKEN

Kvevli ligger sør i Blaker, mellom Mork og Skugstad, og i gamle dager var det ei grend med mye liv og virksomhet. Her er andre artikkel om livet i Kvevli-kroken.

Kvevli-gårdene og stasjonen

Vi flytter oss nå opp til Kvevli-gårdene og stasjonen. Urskog-Hølandsbanen ble anlagt, og kom i drift i 1896. At det ble stasjon her på Kvevli, fikk en meget stor betydning for stedet.

Den viktigste grunnen til at denne jernbanen ble bygd, var at skogeierne i bygdene lenger øst ønsket enklere og raskere transport av skogsvirke, tømmer og skurlast. Det var en smalsporet jernbane, sporvidden var bare 75cm. Grunneierne langs banen gav fri grunn til anlegget, antagelig hjalp det til å få banen bygd. Foruten tømmertransporten var det også mye persontrafikk. Så både enkeltpersoner, posten og landbruket hadde stor nytte av banen.

Stasjonsmester Alma Haug med sønnen Egil i 1923. Ved vekta står Karl Engen, også kalt Karl slakter. (Privat eie)

For folk i Kvevli-kroken, som for mange andre fra små steder langs linja, var det som om en ny verden åpnet seg. De gamle kalte ofte toget for «træinet», men de visste kanskje ikke at «train» var det engelske ordet for tog. På folkemunne ble jernbanen også kalt «Tertitten», som kommer av ordet «tertiærbane».

Den som var stasjonsmester og skulle betjene reisende og gods, hadde også ansvaret for posten. Det var ansvarsfullt arbeid, for her fulgte det med pengeoverføringer blant annet. Disse foregikk jo den gangen med kontante penger, så tykke seddelbunker måtte håndteres og passes på.

Egentlig var yrkestittelen til disse som betjente de små stasjonene underveis «ekspeditør» eller «ekspeditrise». (Det var faktisk en del kvinner som hadde en slik jobb). Men blant folk ble de alltid kalt stasjonsmestere, uansett kjønn!

Agnes Fagermoen var den siste som betjente alt dette, hun tok antakelig over etter Alma Haug. Før henne igjen ble stasjonen betjent av Hortense Fossum.

Overpost-pakkmester Knut Smerkerud og ekspeditrise Agnes Fagermoen utveksler post og aviser i mai 1960. (Foto fra Billedsentralen)

Agnes hadde vært ansatt i over 30 år da banen ble nedlagt i 1960. Den siste dagen Tertitten gikk, var en sorgens dag for henne, den hadde vært en viktig del av livet hennes lenge. Dessuten var hun bekymret for framtida for folk på Kvevli. Alt ville bli mer tungvint nå, mente hun. Busser og lastebiler ville bli en dårlig erstatning for toget, og på mange måter fikk hun rett i det. Men NSB ville ikke drive baner med underskudd, og dermed ble toget borte.

Posthuset «1935 Kvevli» var fremdeles i den gamle stasjonen, og hun betjente posten fram til også den ble lagt ned i 1968. Da fikk alle på Kvevli adressen «1925 Blaker», og det ble satt opp postkasser som de hentet posten i. Før måtte alle til stasjonen og hente posten, og så ble det ofte en prat med naboer som var ute i samme ærend. Kanskje ble det mindre tungvint å bare gå til postkassa, men det var ikke på langt nær så hyggelig. I 1980 ble stasjonsbygningen revet, og så var det få spor igjen etter en tid med mye liv og røre i Kvevli «sentrum».

Savnet Tertitten

Vi savnet jo alle toget, som på hverdager vanligvis passerte seks ganger på vei til Skullerud og Sørumsand. Vi savnet også menneskene som betjente det. En ble liksom så godt kjent med alle.

Jeg husker enda Havnås, Moseby og Aarstad som var lokførere, og konduktørene – far og sønn Kjeldsrud, Moen, Østreng, Lund, Ødegaard, og ikke å forglemme konduktøren over alle konduktører, Danielsen.

Vi unge var mye på stasjonen når togene kom, og da ble vi jo kjent med konduktørene. Jeg husker en gang jeg som gutt fikk være med gamle overkonduktør Kjeldsrud til Bjørkelangen. Det var på godstoget som kom fra Sørumsand.

Foruten alle godsvojnene var det ei vogn som ble kalt «Brekkvogna». Den bestod av tre deler, en kupe for reisende, et rom for gods og siste delen som var for konduktøren. Der inne var det et par benker, og så var det hyller på veggen med plass for fraktbrev og andre papirer. Det var stor stas å få være der inne, jeg følte meg sikkert som en liten togfører jeg også!

Når toget nærmet seg en stasjon, gikk konduktøren ut på plattformen der det var ei sveiv, og med den satte han på bremsene på vogna. (Det var derfor denne vogna kaltes brekkvogna.) Dette hjalp lokomotivet med å minske farten.

Om jeg fikk lov å prøve brekket, husker jeg ikke, det skal vel spørres. Uansett var det å være med på denne turen stort! På Bjørkelangen hadde jeg heller ikke vært før, for verden var ikke så stor for en tolvåring på 40-tallet. Jeg husker at jeg syntes det var best å holde meg i nærheten av stasjonen mens vi var der, så ukjent som jeg var. Hjemturen gikk med ettermiddags-toget, som vanlig betalende passasjer. Kjeldsrud hadde ikke tjeneste med det toget.

Tertittten kommer. Fotoeier: Jan Lysaker

Fyrte med ved

Utover i krigsårene ble det etter hvert mangel på kull til fyring av lokomotivene. Da gikk de over til å bruke ved. Bak lok'et hadde de ei lita vogn med vedlager, det var ved på 50-60 cm lengde.

Ved hver stasjon måtte lokføreren og fyrbøteren ut for å legge inn ved så det holdt til neste stopp. De måtte hver gang passe på at de hadde noen vedkubber som var bøyd eller krokete. Disse ble lagt inn i fyren når de kom til en sving, for å hindre avsporing.

Rundreisen

Før krigen og i en periode etter var det mulig å være med på «Rundreisen», som det ble kalt. Tertittten stod for en del av transporten på denne turen, som førte til at vi så «turister» på Kvevli!

En kunne f.eks. starte i Oslo, så ta toget til Halden og Tistedalen, for så å gå om bord i båten «Turisten». Der ble en fraktet opp Halden-vassdraget, med mange sjøer og sluser. Til slutt kom en til Skullerud. Der stod «Tertittten» klar til å frakte folk til Sørumsand. Så var siste etappe med Kongssvingerbanen tilbake til Oslo.

Tertittten med vogner. I bakgrunnen gården Myrvold. Fotoeier: Jan Lysaker

Turisten og kafferast

Vi kalte dette toget som kom til Kvevli i 8-tida søndagskvelder om sommeren for «Turisten». Hvis det var pent vær, samlet det seg alltid en del folk, 10-15 stykker kanskje, på Bikkjeberja, rett ovenfor stasjonen. Her satt de og hygget seg i godt lag, noen hadde ofte med kaffe og litt kringle og kake også. Så ventet de på «Turisten». Når toget kom, ble det vinket og hilst både fra turistene på toget og skuelystne oppe på berget. Da toget var dratt, ruslet de hjem igjen.

Kanskje var det for mange den eneste opplevelsen den helga, og «et pust fra den store verden» var det. Det var fint at så mange hadde reist forbi Kvevli, og sett det hyggelige hjemstedet vårt.

Landhandel

I tillegg til togstasjon og posthus var det også butikk på Kvevli. Da jernbanen kom, var det naturlig at det ble en liten landhandel på stedet. Nå var det jo lett vint

å få varer levert helt til døra. Det var to driftige damer som startet det hele. De tok i bruk et hus som stod like ved stasjonen. Den ene var Natalie Pedersen (bildet), som senere ble gift med Hjalmar Mørk på Vest-Mork. Den andre var hennes søster Otilie. Natalie betjente også stasjonen en periode.

Etter hvert kom det andre eiere, som Rasmussen. De var en familie på seks, så de trengte hele huset til eget bruk. Rasmussen leide da lokaler i vesle-bygningen på

Arstun Kvevli, hos Mikael Svendsen. Svendsen drev forretning på Sørumsand i tillegg til gården. Han hadde en tid drevet melke-mottak og sendt melka videre med toget til Oslo. Det var i disse lokalene Rasmussen hadde landhandelen sin.

Men tidlig på 30-tallet bygde han et lite hus med ett rom, som var plassert på trestolper, på samme tomt som bolighuset. Det gjorde tjeneste som butikklokale for flere eiere helt fram til 1979.

Flere eiere

Mange av disse eierne huskes nok enda. Etter Rasmussen kom Ingebrigtsen, så var det Holm, rett før krigen kom Olav Nesset, og så var det Agnes Fagermoen på stasjonen som drev handelen i flere år sammen med sin søster Gudrun. Det var Gudrun som pleide å stå i butikken. I 1972 kjøpte Eva Evensen både bolighuset og butikken, og i 1979 bygde hun et nytt hus med både bolig og moderne forretningslokale. Folk på Kvevli var glade over å få beholde butikken, og i noen år til var Kvevli «sentrum» fremdeles et sted folk i grenda kunne kjøpe dagligvarer og treffe naboer.

Men tidene hadde forandret seg. Mange hadde nå jobb utenfor grenda, kom tilbake sent på ettermiddagen og handlet på hjemveien. Etterhvert hadde jo alle biler, slik at mange tok storhandelen på de nye kjøpesentrene der det var tilbud om billigere varer og større vareutvalg.

Kvevli-butikken, like før den ble revet i 1979. Det nye huset med leilighet og butikklokale skimtes i bakgrunnen. (Privat eie)

Slutt på butikken

I 1984 var det slutt på «Kvevli-butikken». Utviklingen hadde ført til at det ikke lenger var mulig å opprettholde dagligvarehandel på et slikt lite sted. Dermed var det også slutt med stasjonsområdet som møteplass for Kvevli-folket, der både verdens-

problemer og mer lokale spørsmål hadde vært drøftet og forsøkt løst.

Det er rart å tenke på at en slik liten landhandel kunne livnære en familie til langt ut på 50-tallet. Det var nemlig en viss handelslekkasje fra Kvevli før i tida også, selv om ordet ennå ikke var oppfunnet! En må huske på at i mange år gikk det daglig to melketransporter fra distriktet til Blaker Meieri, og her var det vanligvis med handlekurver som ble fylt opp i forretningene nede ved Blaker. Mange tok også Tertitten ned til Sørumsand, og kjøpte grønnsaker og andre ferskvarer der hvor det var flere butikker og mer å velge i.

Halsan med fiskebilen

Dessuten kom det regelmessig fiskebil til Kvevli, helt i fra 1942. Det førte nok til et sunnere kosthold, for mye tilgang på saltvannsfisk var det jo ellers ikke, annet enn salt sild. Den kunne en jo bli grundig lei av! Men fiskebilen hadde godt utvalg. Den kom på mandag kveld, så tirsdag var det fisk til middag i de fleste hus på Kvevli.

Det var fiskehandler Halsan fra Jessheim som hadde fiskebilen. Han var en kjent person over store deler av Romerike. Han begynte med å kjøre riksveien, forbi Skugstad, men etter en tid ble han spurt om å ta en avstikker bort til Kvevli. Antagelig var han fornøyd med handelen her, for han kom til Kvevli så lenge han drev fiskeruta.

Den hvite bilen hans var nok en liten lastebil med et tett overbygg. Bakveggen var delt i to, og når en åpnet, ble nederste del en disk og den øvre et lite tak som ga ly for vær og vind. Inne i bilen sto det fullt av kasser med hele fisker som lå nedpakket i is. Det var bare å velge; sei, torsk, hellefisk, uer, røkt kolje, makrell, sild og hvalkjøtt. Ferdige produkter som fiskekaker og fiskepudding fantes også i bilen.

Halsan var en artig kar, han pratet og ramset opp alle fiskeslagene han hadde, tok det du hadde kjøpt og la det på loddevekta. Han imponerte når han skulle regne ut pris, det virket som om han hadde prisen klar før fisken i det hele tatt var veid! Det hadde nok med trening og erfaring å gjøre. Halsan med fisken sin betydde mye for et variert kosthold i Kvevli-kroken i disse årene.

Albert Hovind

Mer om livet i Kvevli-kroken kommer i neste nummer av Sørum-Speilet.

URSKOG-HØLANDSBANEN

populært kalt

TERTITTEN

Kjøretår = - 64 år, 1896-1960

Strekning: Sørumsand — Skulerud.

Banelengde: 57 km

Stasjoner: 14 st.

Stoppesteder: 6 st.

Stigning, størst: 20 pro mill

Kurveradius min: 60 m

Skinnevekt: 15 og 21 kg

Skinnelengde: 7,5 m og 10 m kjepp

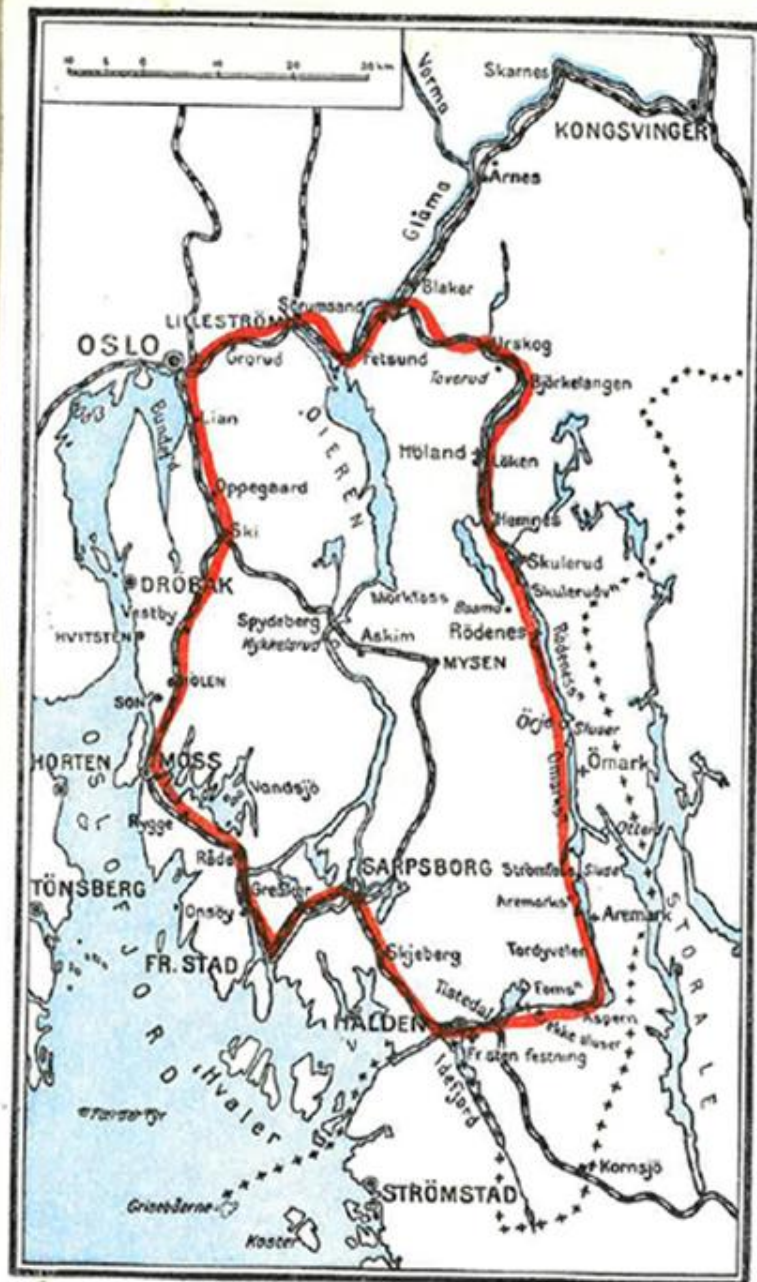
Sporvidde: 750 mm

Hastighet norm. 35 km/t

Hastighet størst 60 km/t

Særpre: Sentral beliggenh.

Til høyre: Kart over banen. Den er et ledd i en stor rundreise.

Under: Stasjoner, stoppesteder, stigninger og avstander.

Urskog-Hølandsbanen - Den store rundreisen. Fotoeier: Jan Lysaker

JUL I ET HÅNDVERKERHJEM FOR 120 ÅR SIDEN

Gunhild Nilsen var født i Frogner i 1884. Hun var datter av smed Anton Nilsen som etablerte smia i Frogner, der grendehuset nå ligger. I 1969 fortalte Gunhild om ting hun husket om seg selv og familien, til Erik Vågen som samlet det i et lite hefte. En god del av det Gunhild fortalte, ble seinere tatt med i boka "Minner fra Frogner", som Blaker og Sørum historielag ga ut i 2002. Asbjørn Langeland

Jul da Gunhild var lita

Her følger det Gunhild Nilsen fortalte om jula.

- "Jeg synes vi må ta med litt om hvordan vi feiret jula den gangen. Da var alle folka reist hjem, det ble ikke arbeidet mellom jul og nyttår. Hjulmaker Brodin var hos oss, for han hadde ikke noe hjem.

Julekvelden ble det fyrt opp tidlig fra morgenen av i stua. Når alle hadde fått middag og var dratt av gårde, ble vi barna badet. Jenta skurte gulvene og mor stelte til kveldsmaten. Det var ribbe og pølse med langkål til – det var en egen måte å stue kål på. Vi fikk også risengrynsvelling med sukker og kanel på, og hjemmebrygget honningøl. For far hadde bier så langt tilbake som jeg kan huske. Det var avfallet som ble brukt til brygging, og til vørterkake til jul. En gang laget mor også mjød, husker jeg.

Julekvelden satt mor og far i sofaen. Brodin og jenta, og vi barna som var store, satt på hver vår stol. Det ble sunget og lest før maten, og sunget etter, og ikke bare ett vers, nei så mange som salmen inneholdt. For meg var det høytidelig. Det var så annerledes enn både søn- og hverdager.

Juletreet var hentet før jul, og jeg hadde det travelt med juletrepynten. Men treet ble ikke tatt i bruk før 3.dag og pyntet da. Far hadde kjøpt lys og klyper og glitret papir, kuler og stjerner, epler og en gang til og med appelsiner, og det glemmer jeg aldri.

Det var første gangen det kostet meg noe å gi bort en ting. Nå skal du høre om det.

Far hadde som prinsipp at vi fikk be til julefest bare de barna som selv ikke hadde noe, med andre ord, de som var fattige. For i min barndom var det fattige, skal jeg si deg. Jeg hadde en skolevenninde som jeg satt sammen med på samme benk fra vi

begynte på skolen til vi gikk ut. Hun var sjalu, og forsøkte på mange måter å skade meg. Vi var nære naboer, og hun var bestandig bedt til julefesten.

Men så var det en gang hun hadde oppført seg slik at jeg ikke ville mer – nå skulle det være slutt. Og så fikk jeg medhold av mor. Men så var det det, at da vi tente juletreet, så kunne naboene se det fra sitt vindu, og de gjorde seg ærend og kom likevel. Vi måtte late som ingen ting, og ba dem være med oss og høste treet. Det var, som sagt, første gang vi hadde appelsiner, og jeg hadde gledet meg så til å få smake den gule fine frukten som hang der så forlokkende på treet. Det ble jo én for lite, for hun som ikke var bedt, og slettes ikke velkommen, måtte få min. Da var jeg nok ingen glad giver, det er det tyngste jeg har gitt bort."

ROMERISKE JULETRADISJONER

Dag Winding-Sørensen deler med oss noen av sine juletradisjoner fra Romerike: LANGKÅL og GNAV

➡ **LANGKÅL** er en høytidsrett på Romerike, og fører sine aner langt tilbake i tid. Den er knyttet til julen med dype tradisjoner. Langkål tilberedes uten mål og vekt. Tilberedningen er en kunst, og kokken vurderes derefter. Serveres med ribbe, pølse og medisterkake fra julaften til 20. dag jul. Langkål tilberedes av poteter (helst Prestkvern), som kokes møre før de stappes i gryten med melk. Stappen skal være grov. Hodekål skjæres i lange strimler og kokes myke før de kvernes (helst i trekvern), og blandes med potetstappen. Alt holdes varmt. Det hele tilsettes ribbefett, og kokes opp mens det smakes til med salt og pepper (noen har også prøvet allehånde). Langkål skal fortæres innen tre dager, og kan ikke fryses uten å miste smaken. Langkål fra Romerike er den ypperste. Andre skandinaviske varianter vurderes "å være av slett rang".

➡ **GNAV** er et gammelt brikkespill som består av to like sett av bilder og tall. Rekkefølgen er fra den laveste til den høyeste verdien av brikkene: Ugle, Potte, Narr, tallene fra null til 12 hvorefter billedene Hus, Hest, Katt, Dragon og Gjøk følger. Det er altså 42 brikker i ett komplett Gnav-sett, som alle ligger i en pose hvis kvalitet er helt avgjørende for spillets symbolverdi. Fra gammelt av var Gnav et hasardspill der deltagerne betalte en innsats for å spille, og vinneren fikk det

hele. Gnav var gått ut av moten som pengespill lenge før det nådde Norge tidlig på 1800-tallet. I våre dager måles innsatsen i nøtter. Spillet styres av en skriver som fører spillets gang, og deltageres resultater. Med 20 deltagere vil ett Gnav-spill vare mellom 2 og 3 timer. Spillet mobiliserer de dypeste julefølelser blant deltagerne, og beveger dem inn i det fellesskap som styrker en storfamilie. Gnav antas å ha sin opprinnelse i Italia på 1300-tallet. Det var de øvre sosiale lag som forlystet seg med spillet. Gjennom århundrene vandret spillet nordover i Europa og nedover den sosiale rangstige, inntil borgerskapet fant glede av det hos oss. Jonas Lie har flere beskrivelser av Gnav-spillets irrganger, også i "Familien på Gilje". Allerede på 1800-tallet kom Gnav i sentrum for juletradisjonene i de store familiesamlinger. Der Gnav-tradisjonen fortsatt holdes i hevd, spilles Gnav fra 1. til 20. dag jul, for så å ligge upåaktet til neste jul. I mellomkrigstiden gikk brikkespillet i hovedsak ut av bruk i Norge, men ble erstattet av et kortspill som nok må regnes som et surrogat.

På Røgler gård i Ullensaker hos familien Ramstad spilte man ufortrødent Gnav videre i de harde 30-årene og i krigstiden. I 1951 produserte Damm 50 Gnav-brikkesett, som alle ble kjøpt opp av noen ganske få storfamilier. Nå kan man også kjøpe Gnav-brikkespill i Bymuseet og på Folkemuseet i Oslo. I Risør er det produksjon av Gnav-brikker i dag. Spillereglene derfra er imidlertid forvrengt. De ekte Gnav-regler er de som styres av Røgler-tradisjonen.

Min mor var født på Røgler. Min familie, mine venner og jeg spiller etter Røgler-tradisjonen. Den tradisjonen har min familie tatt med oss til alle våre utestasjoneringer gjennom 20 år. Mange folkeslag er blitt kjent med Røgler-tradisjonen. Også på Sørumsand er det flere familier som har gledet seg over Gnav-spillets egenart i aftenskumringen ved varmen fra peisen en sprengkald jul. Jeg tar gjerne i mot henvendelser, og sprer med glede det glade Gnav-budskap. **GOD JUL!** *Dag Winding-Sørensen*

KNEPPKAKER

1 kopp sirup (2 dl)
1 kopp sukker
1 kopp melk
1-2 egg
ca 450 g hvetemel
2 ts hornsalt
1 ts natron
1 ts kanel
½ ts pepper

Oppskrift fra Nannestad

Rør sukker, sirup og melk sammen. Tilsett godt piskede egg og siktet mel med krydderier. Røren skal være passe fast. Settes med teskje og litt avstand på plate med bakepapir. Stekes pent brune ved 200° i ca 10 min. Legges i tett kakeboks, kan også fryses. Gode kaker, vanlig å dyppe i kaffen i "gamle dager". **LM**

GAMMEL BI-KUNNSKAP

Historielagets koselige kasserer

Kjell Kurland (bildet) er en tusenkunstner som går stille med sine mange kunnskaper, unntatt når han blåser ut i Glommabredden.

En av hans interesser er relativt spesiell. "Birøkter" kjenner jeg ikke til at andre i historielaget kan tittulere seg som. Imidlertid går Kjell i sin fars fotspor når han vandrer blant sine mange kuber og pleier bekjentskapet med sine summende venner – birøkt er å regne som husdyrproduksjon.

Birøkt har røtter tilbake til de tidligste kulturer. De som har hatt gleden av å vandre Himalaya på langs og ligge over i fjell-bøndenes langhus vil ha sett de lange uthulede trestammer som henger under takskegget i ly for regnet. Her er bomaskinen for de nepalesiske bisvermer som i i tusenvis av år har gitt bonden et verdifull næringmiddel for familien og betalingsmiddel på det lokale marked. Tilsvarende hule trestammer

henger høyt i kronene på akasietrærne over Afrikas savanner fra Namibia til Sudan. Kulturer på alle kontinenter har levet med biens særegne livssyklus og

sikret seg den verdifulle honningen.

"Biscanning". Bisvermenes helse er en indikator på natur-landskapets helsetilstand. I Blaker er naturen godt ivaretatt, skal vi dømme etter Kjell Kurlands deilige honning. Men hva kan vi om birøkt? Kjell sier ikke mer enn han må. Men når jeg spør om bier, da smiler han opp. Han besitter en kompetanse som vi må håpe ikke blir glemt. Imidlertid holder jeg meg på lang avstand fra kubene for å unngå stikk. Kjell vandrer blant biene med minimal beskyttelse, og smiler bredt overbevist om at hver bie gjenkjenner ham når de får lov å "fotografere" ansiktet hans. Opp og ned, frem og tilbake summer de foran ham og "scanner" hans detaljer for sin hukommelse. Sjelden blir Kjell arbeidsufør av birøkt. Av og til blir han litt hoven om han ikke følger "koden", og har gjort en brå bevegelse.

Efterhvert kommer Kjell med fakta om bier og birøkt som jeg her gjerne vil dele med Sørum-Speilets lesere: At honning er et produkt fra nektar av blomster vet vi vel, og at bare bier og humler kan bearbeide nektar til det vi forbinder med honning. Men jeg visste ikke at det gamle, "gode" rådet med varm melk og honning kanskje ikke er så godt råd allikevel. Honning inneholder enzymer som er "medisinen" i honningen.

Enzymene mister effekten ved ca 37 grader og honningen mister derved effekten mot forkjølelse når den varmes opp. "Tenk på hvordan en behandler vanlig gjær ved baking", sier Kjell. "Ta en skje honning uten tilbehør i stedet."

Vet du at honning er antiseptisk og hygroskopisk? Det betyr at den ikke tørker inn eller mugner. Det er funnet honning i gamle faraograver og i seremonibåtene ved Keops-pyramidens basis. Den var fullt ut spisendes etter 3000 år.

Spesialiserte. Bier utgjør et fascinerende samfunn av spesialiserte grupper. Arbeidsbiene lever i gjennomsnitt bare ca 6 uker i den hektiske sommeren. En bie produserer tilsvarende én vanddråpe honning i løpet av tiden den lever. Én kilo honning er nektar fra ca én million blomster. Dronningen blir 3-4 år gammel og det er kun ei dronning pr kube. Hun befruktes kun én gang, og legger opp til 3000 egg pr dag i den mest hektiske perioden på sommeren.

Vakter. Hver eneste bie blir sjekket av vakter og

kastes ut hvis den har rotet seg inn i feil kube. Kommer den imidlertid med pollen, robbes den først for dette. Sverming er bienes form for formering. Dronenes eneste oppgave er å parre nye

dronninger når kubene svermer. De samler ikke honning, men mat "skær'om ha", sier Kjell. Det må arbeiderne skaffe. Dronene kastes ut av kubene på sensommeren av arbeiderne (i det såkalte droneslaget) når dronenes oppgave er fullført. Brutalt - og dødelig for dronene.

Flyr langt. En bie flyr opptil 3 km fra kubene. Den navigerer med et slags "kompass" i hodet og "fotograferer" omgivelsene for å kjenne seg igjen. Speidere som finner nye blomsterplasser, drar hjem til kubene og forteller om funnet og gjennom en "dans" på vokstavlene og kjemiske signaler som utrolig nok beskriver retning og avstand. Dette gir tusener av andre arbeidere i kubene den informasjon de trenger for å kunne fly direkte til funnstedet. Det sparer biene for mange bomturer. På sommeren kan det være fra 50-100.000 bier i én kube.

Ungdomskilde? For å overleve vinteren gis et utvalg larver på ettersommeren spesiell mat som gjør at de lever gjennom vinteren, og først dør ut i mai/juni året etter når dronningen har kommet godt i gang med nye generasjoner bier. Denne maten er nå blitt forskningstema på Ås, for det er jo en foryngelsesprosess som øker biens levetid fra 6 uker til 10 måneder. Når biene får "svermetrang" på forsommeren, lager de til dronninggelé som de gir

noen få, utvalgte larver som så blir til nye dronninger. Slik føres slekten videre når disse flyr ut med 5-10.000 bier fra kubene i såkalte svermer. Først flyr gamledronningen ut med masse følgebier, og ca ei uke etter klekkes de nye dronningene og reiser ut med nye svermer. Ei dronning blir til slutt igjen i kubene som erstatter for den gamle. På denne måten skifter de ut dronningen, og den opprinnelige kubene kan leve videre den også, men ganske svekket det året.

Fotball. De fleste svermene som forlater kubene og "rømmer", dør i løpet av vinteren. Det er ikke lett å finne et sted som er tørt og isolert godt nok. Hver kube får om høsten ca 15 kg sukker som løses opp i vann. Dette spiser de opp i løpet av vinteren. De går altså ikke i dvale, men rigger seg til som en fotball i kubene for å ha minst mulig overflate som avgir varme, og holde en temperatur på ca 30 grader der dronningen er. I løpet av vinteren flytter denne "ballen" seg rundt på vokstavlene.

Veps som kommer inn i kubene og prøver å stjele honning, dreper biene ved å "varme" den opp, hvis de ikke greier å kaste den ut. 8-10 bier klynger seg rundt vepsen, produserer varme og den blir til slutt kvalt. Biene kaster ikke bort livet sitt ved å stikke vepsen, for da dør de selv. De har jo mothaker på brodden, i motsetning til vepsen, og kan bare stikke én gang. Dronningen bruker brodden sin kun når hun sloss med andre dronninger. Det tåles ikke at de er flere i kubene. Dronningen greier heller ikke å spise selv, men må fores av utvalgte arbeidsbier.

PROPOLIS. Voks er et biprodukt når biene lager honning, men de produserer også et annet produkt, nemlig PROPOLIS. Dette bruker de til å tette sprekker i kubene til vinteren, og redusere inngangen til kubene. De benytter også dette til eget medisin-bruk. PROPOLIS betyr byport – litt fritt oversatt fra gresk.

Nå har roen senket seg i kubene. Alt ligger klart for en ny vår. Naturen ruster seg til ny blomstring. Så snart sneen er gått, er biene igang igjen i Blaker. Da kan vi nyte vår deilige natur og følge bienes arbeid i å samle neste års honning. Dette dreier seg om en kunnskap som fortsatt lever som muntlig overlevering i mange kulturer. Vi må ta vare på den og på naturen. Ha alltid et glass honning i hyllen, og smak på solen.

VELBEKOMME!

Dag Winding-Sørensen

SØRUM KOMMUNE 50 ÅR -

HVA HAR SKJEDD?

Aage V. Klevens artikkelserie om ordførere, kommunestyre, og de viktigste sakene i deres perioder, kommer i dette nummer fram til 1995.

KOMMUNESTYREPERIODEN 1980 – 1983

Valget i 1979. 35 representanter, fordelt slik:

Det norske Arbeiderparti: Lars Ødegård, Roger Gulbrandsen, Bjørg Rosmo, Ole Martin Mangen, Svein Hermansen, Aage Kleven, Jan Eriksen, Turid Nergaard, Grete Nordli, Tor Lund, Astrid Martinsen, Ove Engerdal, Tor Sveia, Sigmund Haugen, Vidar Hellerud, **Høyre:** Einar Rundgren, Einar Jahr, Kari Årskaug, Liv Kari Aalgaard, Ragnhild Semb, Randi Slemdal, Tor Haugland, Grete Kristiansen, Per Branderud.

Senterpartiet: Egil Foss, Kari Hagen, Marie Aasdalen, Einar Evensen, Trond Kaare Westby, Endre Stakkerud, Bjørn Westby. **Kristelig Folkeparti:** Øyvind Berger, John Arne Opsahl. **Venstre:** Harald Aasdalen.

Sosialistisk Venstreparti: Åse Aam

Formannskapet

Fra felleliste Høyre, Kr. Folkeparti, Senterpartiet og

Venstre: Einar Rundgren (H), Egil Foss (Sp), Einar Jahr (H), Kari Hagen (Sp), John Arne Opsahl (Kr.F)

Arbeiderpartiet: Svein Hermansen, Bjørg Rosmo, Lars Ødegård, Ole Martin Mangen.

Valg av ordfører og varaordfører for 1980 – 1981:

Representanten Jahr foreslo Einar Rundgren som ordfører. Representanten Ødegård foreslo Svein Hermansen. **Einar Rundgren ble valgt til ordfører** med 19 stemmer. Svein Hermansen fikk 16 stemmer. Representanten Evensen foreslo Egil Foss som varaordfører. Representanten Ødegård foreslo Bjørg

Rosmo. **Egil Foss ble valgt til varaordfører** med 19 stemmer. Rosmo fikk 16 stemmer.

Noen enkeltsaker:

✚ I januar 1980 var ordførergodtgjørelsen opp som sak igjen. Ordføreren fikk en godtgjørelse på 60.000 kroner i året. Han skulle nå fungere på deltid (ca ½ dagtid).

✚ Januar 1980. Kommunestyret aksepter ikke Nittedal kommunes vedtak om å melde seg ut av NRV.

✚ NRV fikk i februar 1980 konsesjon på en parsell av eiendommen Hammeren skog.

✚ I april 1980 blir det vedtatt å kjøpe tomt til barnehage i Blaker.

✚ I juni 1980 ble boligprogrammet 1980 – 1983 (85) vedtatt. Dette omfattet Hogset, Orderud I, Sennerud III, Lundermoen, Frogner og Løren. Boligprogrammet er et arbeidsprogram for A/S Sørums Tomteselskap og kommunens administrasjon. I samme møtet behandlet kommunestyret langtidsbudsjettet for 1980 – 83. Under dette saksframlegget foreslår administrasjonen utbygging av «Hexebergfjellet». Dette boligområdet ble senere hetende «Heksebergåsen».

✚ I november 1980 ble arkitekt Luggs forslag til kommunevåpen med blasoneringen (beskrivelsen) «gull bunn en rød fembladet rose» for Sørums kommune vedtatt.

✚ I mars 1981 tas det opp byggelån i Bergen Bank til opparbeidelse av industriareal Lindeberg.

Ang. kommunevåpen Fra historielagets årsberetning i 1979: "Etter anmodning fra Blaker og Sørums Historielag av 25. april 1977, oppnevnte Sørums Formannskap et utredningsutvalg for kommunevåpen for Sørums i sine møter den 8. juni 1977, og 21. desember 1977. I 1979 har utvalget bestått av følgende: Formann Edmund Eriksen, Sørums, sekretær Helge Aalgaard, Sørums, medlem Kåre M. Ormstad, Sørums, medlem Trond Kaare Westby, Sørumsand. Utvalget har i løpet av 1979 utlyst konkurranse blant kommunens innbyggere om ideer til kommune-våpenet. Det kom inn 18 forslag, og utvalget har avholdt 2 møter i løpet av året for å vurdere disse. Forslagene er nu til høring hos Riksantikvaren og det ventes en avgjørelse, når uttalelse derfra er kommet, i løpet av våren 1980."

Valg av ordfører og varaordfører for 1982 – 1983:

Representanten Jahr foreslo Einar Rundgren som ordfører. Representanten Ødegård foreslo Svein Hermansen. **Einar Rundgren ble valgt til ordfører** med 19 stemmer. Hermansen fikk 14 stemmer.

Rep. Evensen foreslo Egil Foss som varaordfører. Rep. Ødegård foreslo Bjørg Rosmo. **Egil Foss ble valgt til varaordfører** med 19 stemmer. Rosmo fikk 14 stemmer. Ordføreren fortsatte i ca ½ dagstilling. Godtgjørelsen ble fastsatt til 75.000 kroner.

Noen enkeltsaker:

✚ Totalbudsjettet for 1982 var på 87.597.950 kroner. Budsjettet hadde steget med over 50 mill kroner siden 1972.

✚ Musikksskole i Sørumsnes ble opprettet som en prøveordning i desember 1981.

✚ I september 1982 vedtok kommunestyret reguleringsplan for barnehagetomt i Frogner. Barnehagen åpnet 1. august 1987. De første barna kom 15. august dette året.

✚ Barnehagetomt i Blaker var en gjenganger av en sak. Det var fremmet forslag på Huseby, senere var Hogsetfeltet i bilde. I desember 1982 kom Solstad opp. I dette møtet utsatte kommunestyret saken. I januar 1983 vedtok kommunestyret den tomten som Blaker barnehage ligger i dag. Barnehagen ble tatt i bruk 1. august 1985. De første barna ble tatt i mot 15. august.

✚ I mars 1983 inngås det avtale med NRV om overdragelse av Østre Frogner og Sørumsand Vannverk.

✚ I november 1983 vedtok kommunestyret et forprosjekt for Frogner Alderspensionat, men vedtok samtidig «Videre planlegging og gjennomføring av prosjektet utsettes til etter 1986.»

KOMMUNESTYREPERIODEN 1984 – 1987

Valget i 1983. 35 representanter, fordelt slik:
Det norske Arbeiderparti: Tor Sveia, Bjarne Kopperud, Arne Helgestad, Grete Nordli, Bjørg Rosmo Hansen, Kari Mangen, Hans Marius Johnsen, Turid Nergaard,

Per Rosmo, Arne Kristian Helgestad, Lars Ødegård, Svein Mjøen, Gerd Digerås, Åse Paulsen, Erik Sæther, Rolf Reierstad, Mona Kvisla Stenerud.

Høyre: Bjørn Blakstad, Kari Årskaug, Randi Slemdal, Terje Askvig, Tore Njaa, Arne Bredesen, Einar Rundgren, Rita Wilberg, Per Branderud.

Senterpartiet: Marie Aasdalen, Asbjørn Langeland, Odd Skjellevik, Bjørn Tveit. **Kristelig Folkeparti:** Marion Berger, Jan Bjørknes. **Venstre:** Harald Aasdalen **Sosialistisk Venstreparti:** Thor Thorstensen.

Formannskapet:

Arbeiderpartiet og SV: Arne Helgestad, Bjørg Rosmo Hansen, Bjarne Kopperud, Grete Nordli, Tor Sveia **Fellesliste Høyre, Kr. Folkeparti, Senterpartiet og Venstre:** Terje Askvig, Asbjørn Langeland, Kari Årskaug, Jan Bjørknes.

Valg av ordfører og varaordfører 1984 – 1985

Tor Sveia foreslo Arne Helgestad som ordfører. Kari Årskaug foreslo Terje Askvig. **Arne Helgestad ble valgt til ordfører** med 18 stemmer. Terje Askvig fikk 16 stemmer. (En repr. var fraværende.) Tor Sveia foreslo Bjørg Rosmo Hansen som varaordfører. Bjørn Tveit foreslo Asbjørn Langeland. **Bjørg Rosmo Hansen ble valgt til varaordfører** med 18 stemmer. Asbjørn Langeland fikk 17 stemmer.

Noen enkeltsaker:

✚ APO-prosjektet ved Bingsfoss ungdomsskole ble innvilget kr 25.000 fra Statens barne- og ungdomsråd, STABUR. STABUR sier de er svært interessert i prosjektet og ber om å få en rapport ved skoleårets slutt. En kortere utgave av rapporten vil STABUR sende til andre kommuner til hvordan et slikt prosjekt kan settes i gang. «APO» er forkortelse for Arbeid, Produksjon og Opplæring. Kommunestyret vedtok enstemmig å inntektsføre statsmidlene til planlegging og rapportskrivning APO, styrking av undervisning APO og utstyr på kjøkken. Dette vedtok kommunestyret i februar 1984.

✚ Kommunestyret vedtok enstemmig å gjøre ombudet som ordfører til full stilling. Godtgjørelsen ble satt til samme lønnstrinn som rådmannen var lønnet i «til enhver tid».

✚ I mai 1984 vedtok kommunestyret, mot 1 stemme, å stille til disposisjon kr 3 750 000,- med 1/3 hvert av årene 1987, 1988 og 1989 for bygging av ny bru ved Rånåsfoss. Kommunestyret vedtok samtidig som en «uttrykkelig forutsetning» for vedtaket at Akershus fylkeskommune fortsatt vedlikeholdt Rånåsfoss gamle bru.

✚ Etter lange diskusjoner med mange forslag vedtok kommunestyret i september 1984 med 21 mot 13 stemmer å bygge en idrettshall i Sørumsand idrettspark.

✚ Saken kom opp igjen i neste kommunestyremøtet, i oktober. Nå ble det vedtatt med 34 mot 1 stemme å bygge hallen ved Bingsfoss ungdomsskole. Videre i vedtaket fikk kommunens plan- og byggekomite i oppdrag å fremme forslag til romprogram, planløsning o.l. Til slutt i vedtaket står det: »Økonomiske rammer for bevilgninger og fremdriftsplan for idrettshall vurderes i kommende langtidsbudsjett.» Det siste ble enstemmig vedtatt.

✚ I septembermøtet ble det vedtatt at Sørum blir vennskapskommune med Hagfors kommune i Sverige.

✚ I juni 1985 ble langtidsbudsjettet for 1986-88 behandlet, hvor blant annet følgende ble vedtatt:
- Alderspensionat Frogner: 1986 - planlegging/prosjektering kr 357 000, investering/byggestart kr 1.000.000. 1987 - Investering/byggestart kr 5.000.000. 1988 - Investering/byggestart kr 5.000.000.
- Planlegging idrettshall: 1986 - Planlegging kr 100.000, 1987 - Planlegging kr 150.000, 1988 - Investering/ byggestart. - Kulturstyret utreder hvordan arbeidet med bygdebok, gårds- og slektshistorie kan fullføres, og hva dette vil koste.

Valg av ordfører og varaordfører 1986 – 1987

Tor Sveia satte fram forslag på Arne Helgestad som ordfører og Bjørg Rosmo Hansen som varaordfører. Jan Bjørknes foreslo Terje Askvig som ordfører og Asbjørn Langeland som varaordfører.

Arne Helgestad ble valgt som ordfører med 18 stemmer. Terje Askvig fikk 17 stemmer.

Bjørg Rosmo Hansen ble valgt som varaordfører med 18 stemmer. Asbjørn Langeland fikk 17 stemmer.

Noen enkeltsaker:

✚ I november 1985 imøtekom kommunestyret en søknad fra Blaker og Sørum Historielag om kjøp av Vølneberg skole for å få disposisjonsretten over skolen. Prisen ble satt til kr 100,00.

✚ Kommunestyret vedtok i april 1986 å ansette Kai Thoresen som rådmann i Sørum kommune.

✚ I oktober 1986 godkjente kommunestyret planer for bygging av ny Haugtun skole. Tidligere, i 1985, hadde kommunestyret vedtatt ombygging av gamle Haugtun skole.

KOMMUNESTYREPERIODEN 1988 – 1991

Valget i 1987. 35 representanter, fordelt slik:

Det norske Arbeiderparti: Kjell Hermann, Tor Sveia, Ellen Fonnelløp, Bente Bjørnstad Ryen, Grete Nordli, Arne Helgestad, Harald Fonnelløp, Turid Nergaard, Eva Jørdahl, Kith Skaalerud, Gerd Digerås, Solveig Strøm, Hans Marius Johnsen, Svein Mjøen.

Høyre: Einar Rundgren, Grete Kongsvik, Kari Årskaug, Arne Bredesen, Marit Vestengen, Pål Sørensen, Ingvar Svalestad, Lars-Ole Jørgensen, Alv Bjerkem.

Senterpartiet: Giskken Aalling, Egil Foss, Ivar Egeberg, Bjørn Tveit.

Fremskrittspartiet: Arne-Rune Gjelsvik, Knut Helge Pedersen, Arne Riise, Melvin Engh.

Sosialistisk Venstreparti: Elisabeth Brettås, Unni Bingen. **Kristelig Folkeparti:** Marion Berger

Venstre: Rune Fjellvang.

Formannskapet:

Fra fellesliste Det norske Arbeiderparti og Sosialistisk Venstreparti: Arne Helgestad, Grete Nordli, Tor Sveia, Ellen Fonnelløp.

Fra fellesliste Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre: Einar Rundgren, Ivar Egeberg, Arne Bredesen, Arne Rune Gjelsvik, Grete Kongsvik.

Valg av ordfører og varaordfører 1988 – 1989

Repr. Bredesen foreslo Einar Rundgren som ordfører. Repr. Sveia foreslo Arne Helgestad. **Einar Rundgren ble valgt til ordfører** med 19 stemmer. Helgestad fikk 16 stemmer. Repr. Bredesen foreslo Ivar Egeberg som varaordfører. Repr. Sveia foreslo Grete Nordli.

Ivar Egeberg ble valgt til varaordfører med 19 stemmer. Nordli fikk 16 stemmer.

Ordførergodtgjørelsen for 1988 – 1991

Kommunestyret vedtok i januar 1988 at ombudet som ordfører skal være på hel dag, og godtgjørelsen ble satt til samme lønnstrinn som rådmannen er lønnet i til enhver tid.

Noen enkeltsaker:

- I februar 1988 vedtok kommunestyret å opprette fritidshjem i Sørums kommunen. Hovedutvalg for undervisning ble tillagt ansvar for framtidig styring av fritidshjem i kommunen.
- Boligbyggingsprogrammet 1988 – 1991 ble vedtatt i juni 1988. Kommunestyret vedtok at det i perioden skulle bygges 20 boliger i Frogner, 42 på Mohagen, 160 i Orderud, 30 på Rånåsfoss, 11 på Hellne og 40 på Ausenfeltet. I tillegg 40 spredt bygging i regulert strøk og 60 spredt bygging utenfor regulert strøk.
- I oktober 1988 behandlet kommunestyret første utkast til kommuneplan for Sørums kommunen 1989 – 2000. Utkastet ble sendt ut til offentlig høring.
- I desember 1988 behandlet kommunestyret Handlingsprogram 1989 – 1992. Under denne behandlingen i avsnittet om Boligprogram ble følgende forslag fremmet: « Sørums Tomteselskap gjenopprettes for i samarbeid med NBBL-Utbygging å tilrettelegge og klargjøre tomter » og « Best mulig vilkår for Sørums Boligbyggerlag. » Begge forslagene falt. Det første med 17 mot 18 stemmer, det andre med 16 mot 19 stemmer.
- BB-hallen. Under samme sak ble det vedtatt kommunal garanti for lån til hallen. Dekning av avdrag og renter.
- Frogner Grendehus. I februar 1989 vedtok kommunestyret garantier og forplikter seg til å gi tilskudd til renter og avdrag for et lån på kr 900.000 til finansiering av grendehus på Frogner. (Formannskapet hadde i januar 1988 gitt tilsagn om garantier og dekning av renter og avdrag under forutsetning av at det ble utarbeidet en godkjent prosjekteringsplan.)
- I april 1989 vedtok kommunestyret et forsøksprosjekt for utvikling av pedagogisk tilbud til 6-åringer. Forsøket ble begrenset til «Frognerprosjektet». Forsøksperioden ble satt til 2 år.
- I august 1989 ble det vedtatt at kommunen overdrar eiendomsretten til Mork skole til Mork og Kveli vel og Vølneberg skole til Vølneberg vel. Prisen for overdragelsene ble satt til kr 100 på hver eiendom.
- I oktober 1989 vedtas det at Sørums kommunen stiller selvskyldnergaranti for et lån begrenset oppad til kr 200.000 som Foreningshuset A/L opptar for å utbedre bl.a. kjøkken.

Valg av ordfører og varaordfører 1990 – 1991

Repr. Bredesen foreslo gjenvalg på Einar Rundgren som ordfører. Repr. Hermann foreslo Ellen Fanneløp. **Einar Rundgren ble gjenvalgt som ordfører** med 19 stemmer. Fanneløp fikk 16 stemmer. Repr. Bredesen foreslo gjenvalg på Ivar Egeberg som varaordfører. Repr. Hermann foreslo Grete Nordli. **Ivar Egeberg ble gjenvalgt som varaordfører** med 19 stemmer. Nordli fikk 16 stemmer.

Noen enkeltsaker:

- I Handlingsprogram 1990- 1993 i desember 1989 vedtok kommunestyret at barnehagene Sorknes og Tårnvegen etableres som andelsbarnehager i regi av Trygge Barnehager Øst A/S.
- I mai 1990 vedtok kommunestyret reguleringsplan for industriområdet Ausenfjellet.
- I november 1990 gir kommunestyret sin tilslutning til mål for avfallsbehandling på Romerike. Det etableres et interkommunalt selskap som skal ta hånd om renovasjon og avfallsbehandling på Romerike. Selskapets navn er Romerike Avfallsforedling (ROAF).
- I desember 1990 behandlet kommunestyret Handlingsprogram 1991-94. Da ble det vedtatt å nedlegge fritidshjemmet på Haugtun fra 01.07.91, men med utredning om alternative skolefritidstilbud.
- I samme møtet og samme sak ble det tatt inn et nytt punkt under H. kap. helsevern og sosial omsorg, Investeringer: Planarbeidet for Frogner bo- og servicesenter fortsetter med sikte på behandling av forprosjektet 2. halvår 1991.
- Johan H. Heir begynte som rådmann 01.01.1991.
- I juni 1991 vedtar kommunestyret å etablere en skolefritidsordning ved Haugtun skole fra 01.08.1991.

KOMMUNESTYREPERIODEN 1992 – 1995

Valget 1991. 35 representanter, fordelt slik:

Det norske Arbeiderparti: Hans Marius Johnsen, Terje Jørgen Stigen, Bjørn Anmarkrud, Bente Bjørnstad Ryen, Arne Skraastad, Ellen Fonnelløp, Grete Nordli, Eystein Gaare, Knut Nicolaysen, Barbro Jensen, Eva Behringer, Vidar Døhli, Olaf Kåre Grimstad, Trygve Kampen.

Høyre: Einar Rundgren, Grete Kongsvik, Elisabeth Grue Sinding, Arne Bredesen, Lars-Ole Jørgensen, Solvor Hagen, Helge Svarstad, Elin Hartmann.

Senterpartiet: Ivar Egeberg, Kjellrun Ulven Woxen, Bjørn Tveit, Endre Arild Stakkerud, Marie Aasdalen, Harald Stokstad.

Sosialistisk Venstreparti: Bjørn Vangberg, Grete Vahsen, Tore Bråthen, Åse Aam.

Fremskrittspartiet: Arne-Rune Gjelvsik, Arne Riise

Kristelig Folkeparti: Tore Nærbøe Forset.

Formannskapet:

Det norske Arbeiderparti: Hans Marius Johnsen, Ellen Fonnelløp, Bjørn Anmarkrud.

Sosialistisk Venstreparti: Åse Aam, Bjørn Vangberg

Senterpartiet/Kristelig Folkeparti: Ivar Egeberg, Bjørn Tveit. **Høyre:** Einar Rundgren, Grete Kongsvik.

Valg av ordfører og varaordfører 1992 – 1993:

Repr. Ellen Fonnelløp foreslo Hans Marius Johnsen som ordfører. Repr. Grete Kongsvik foreslo Einar Rundgren.

Hans Marius Johnsen ble valgt som ordfører med 18 stemmer. Rundgren fikk 17 stemmer. Repr. Vangberg foreslo Åse Aam som varaordfører. Repr. Bjørn Tveit foreslo Ivar Egeberg som varaordfører. **Åse Aam ble valgt som varaordfører** med 18 stemmer. Egeberg fikk 16 stemmer. 1 stemme var blank.

Noen enkeltsaker:

✚ Brutto driftsbudsjett for 1992 har nå kommet opp i 353 044 376 kroner.

✚ Kommunestyret vedtar i januar 1992 å overskjøte tomt til Frogner Grendehus og Frogner Idrettslag uten vederlag.

✚ Kommunestyret anbefalte i mars 1992 at ny hovedflyplass bygges på Gardermoen og frarådet sterkt en delt løsning mellom Fornebu og Gardermoen.

✚ I april 1992 vedtar kommunestyret å gi jobbgaranti til ansatte med kommunal tariffavtale. Det betydde at ingen kunne sies opp som endring av kommunens virksomhet og/eller organisering. Vedtaket oppnådde ikke kvalifisert flertall og måtte gjøres til gjenstand for fornyet behandling. Ny behandling skjedde i juni 1992. Nå ble saken endelig vedtatt.

✚ I april 1992 vedtok kommunestyret å etablere et pedagogisk tilbud til 6-åringer og skolefritidsordning på Frogner og Sørums skoler. På Haugtun ble det etablert pedagogisk tilbud til 6-åringer i forbindelse med eksisterende skolefritidsordning.

✚ I juni 1992 vedtar kommunestyret at Blaker everk går inn i et interkommunalt energiverk på Nedre Romerike.

Valg av ordfører og varaordfører 1994 – 1995

Repr. Fonnelløp foreslo gjenvalg av Hans Marius Johnsen som ordfører. Repr. Jørgensen foreslo Einar Rundgren som ordførerkandidat. **Hans Marius Johnsen ble valgt som ordfører** med 18 stemmer. 17 stemmer ble avgitt for Einar Rundgren. Repr. Vangberg foreslo gjenvalg på Åse Aam som varaordfører. Repr. Tveit foreslo Ivar Egeberg som varaordførerkandidat. **Åse Aam ble valgt som varaordfører** med 18 stemmer. 17 stemmer ble avgitt for Ivar Egeberg.

Noen enkeltsaker:

✚ I november 1993 vedtok kommunestyret under behandlingen av «Gardermobanen gjennom Sørums» at en samlokalisering av Hovedbanen og Gardermobanen med en stasjon ved riksveg 171 og med opprettholdelse av Lindeberg stasjon er den eneste akseptable løsning.

✚ I april 1994 vedtok kommunestyret enstemmig å tilby Einar Gaustad stilling som rådmann i Sørums kommune.

✚ I juni 1994 vedtar kommunestyret på nytt vedtaket fra november 1993 «Gardermobanen gjennom Sørums». Saken har vært ute på høring og kommunestyret legger spesielt vekt på Ullensakers henstilling om valg av samlokalisert løsning og fylkeskommunens uttalelse. Det ble henstilt til NSB om ikke å fremme innsigelse mot samlokalisert løsning, og det sies videre i vedtaket at «det ikke kan være av nasjonale interesser av så stor betydning at fylkeskommunens og kommunenes vedtak skal settes til side til fordel for delt løsning.»

Aage V. Kleven

OPPSLAGSTAVLEN

✚ Følg med på www.sorum.historielag.no

Der publiseres saker som angår Historielaget. Stoff som ikke får plass i Sørumspeilet, blir lagt på nett.

NYTT FRA STYRET

✚ **Brev og uttalelser på nettsidene**

Lagets styre har sendt en rekke brev til Sørums kommune, bl. a. om Blaker-bindet av bygdeboka, prestegården, kulturminner, tettstedsutvikling i Frogner og på Sørumsand. Les mer på nettsidene.

✚ **Asbjørnsen-stien i Frogner åpnet 20.10.2012**

Stien er tilrettelagt for familier, barnehager og skoleklasser. Stien er merket fra Børke over Sorknes til varden på Heksebergfjellet. 10 informasjonstavler med referanse til Asbjørnsen, eventyr og natur er satt opp langs stien. Se mer informasjon på nettsidene.

✚ **Vølneberg-registrering pågår**

Registrering og fotografering av alle gjenstander i landbruks- og husgerådsmagasinet på Vølneberg utføres under ledelse av Kåre Bøhler, med assistanse av Bjørn Tveit, Trygve Sæther og Dag Winding-Sørensen. Arbeidet avsluttes i 2013.

HVA SKJER FREMOVER?

✚ **Julekonserter i Sørums i desember**

Se www.sorumkirke.no og www.romerike.no

✚ **Søndag 27. januar 2013 kl. 14.00**

Historielaget arrangerer utflukt til Nannestad Bygdemuseum. Påmelding innen 20. januar 2013 til Gro Langeland på tel. 90536588 eller på epost gro.lang@online.no. Mer informasjon på nettsidene.

✚ **Tirsdag 29. januar 2013 - Hoem-foredrag**

Edvard Hoem vil under SørumsFestivalen holde foredrag på Frogner Grendehus. Tema: Bjørnson, Ibsen og Strindberg. Arrangør: Foreningen Norden, Folkeakademiet, Biblioteket og Historielaget.

✚ **25. januar - 3. februar 2013: SørumsFestivalen**

Se www.sorumfestivalen.no

✚ **Lørdag 9. februar 2013 kl. 19.00**

Vennefest for Slora Mølles Venner på Skytterhuset i Blaker. Påmelding til Dag Winding-Sørensen, Kjell Kurland eller Kristin Blyberg.

✚ **Torsdag 14. mars 2013 kl. 19.00**

Årsmøte for Blaker og Sørums Historielag på Bruvollen. Saker til årsmøtet må være styret i hende innen 31. januar 2013, ref. historielagets lover.

✚ **Torsdag 11. april 2013**

Årsmøte for Slora Mølles Venner i SFO på Fjuk skole.

HISTORIELAGETS BOKTILBUD:

✚ **Glomma gjennom Sørums – livet langs elva**

Nå kr. 300,-

✚ **Sørums under okkupasjonen 1940-45**

Nå kr. 150,-

✚ **Minner fra Frogner - oppvekst på Romerike i mellomkrigstida**

Nå kr. 150,-

✚ **Blaker, Skansen og Skolen**

Nå kr. 150,-

✚ **Årbøker fra Romerike Historielag**

For årene 1998, 2001, 2005 og 2009

Nå kr. 150,- pr. stk.

Hvordan kjøpe bøker?

Hvilke bøker Historielaget har for salg kan du se her:

<http://www.sorum.historielag.no/boktilbud.cfm>

Nettbestilling: Bøkene kan bestilles via "Kontakt oss"- skjemaet. Betal samtidig riktig beløp til konto 1321.08.05189. Kontroller at du har skrevet korrekt navn og adresse, samt hvilke bøker som bestilles. Dersom bøkene må sendes i posten, kommer porto i tillegg.

Kontant-kjøp: Bøkene kan også kjøpes kontant for umiddelbar levering hos bokansvarlig Kåre Alfred J. Bøhler. Han kan kontaktes på mobil 93876365, e-post alfrebo@online.no eller adresse Bøler Nedre, Aasgaardvegen 230, 1923 Sørums. Levering avtales direkte med han.

Sørums Bygdebok – de 4 første bind

Bind 1: Lørenfallet, Vølneberg og Fosserud kretser

Bind 2: Midtbygda

Bind 3: Sanden – Sørumsand

Bind 4: Vesterskaun, sørøstre del av Frogner

Pris ved kjøp av enkeltbind er kr. 850,- + porto kr. 150,- for forsendelse. Ved tegning av abonnement på hele serien (6 bind) er prisen pr. bind kr. 700,-. Er du interessert i å kjøpe enkeltbind eller bli abonnent nå, ta kontakt med Helge Hoel, mobil: 901 18 624, epost: helge.hoel@edb.com

STØTT VÅRE SPONSORER – DE STØTTER OSS!

www.nilsen-info.no/soerum

www.blaker-bygdeservice.no

www.blakersparebank.no

www.advokat-hagen.no

Nordfonn – Fokus Butikksenter, Sørumsand
Telefon 63 86 60 70, epost nordfonn@interoptik.no

www.aeas.no

B RETURADRESSE:
Blaker og Sørums Historielag
Postboks 72
1921 Sørumsand

